

HER ALANDA ZİRVE BİR SAHÂBÎ HZ. EBÛ BEKİR (R.A)

Ebû Hureyre (RA) anlatıyor: Peygamberimiz (sas) bir gün şöyle buyurdu: *“Kim Allah yolunda, malından iki şey harcarsa, cennetin kapılarından ‘Allah’ın kulu! Burası güzeldir, buradan girin’ diye çağrılır. Namaz ehli olanlar, Salat (namaz) kapısından çağrılır. Cihad ehli olanlar, Cihad kapısından çağrılır. Oruç ehli olanlar, Reyyan kapısından çağrılır. Sadaka ehli olanlar, Sadaka kapısından çağrılır.”* Bunun üzerine Ebû Bekir “Ey Allah’ın Resûlü! Anam, babam sana feda olsun, bütün bu kapılardan çağrılması için kişinin ne yapması gerekir? Bu kapıların hepsinden çağrılacak bir kimse olacak mı?” diye sordu. Peygamberimiz: *“Evet, öyle ümit ediyorum ki, sen onlardan olacaksın.”* buyurdu.⁹³

Sahâbe’nin en faziletlisi sayılan Hz. Ebû Bekir’i anlatan onlarca hadisten bir tanesi budur. Görüldüğü gibi o, salih amele doymayan biri olarak *hel min mezid?/daha fazlası yok mu?* şuuru ile hayatı boyunca her hayırlı amelin içerisinde olmak, her hayırda önde olmak gibi bir arzu içerisinde olmuştur. İlk iman eden hür erkeklerden olması, on üç yıl boyunca Mekke’nin o zorlu günlerinde hep Efendimiz’in (sas) yanında bulunması, hicret yollarında

93. Buhârî, *Savm*, 4; Müslim, *Zekat*, 86

yoldaş olması, Sevr mağarasında üç gün üç gece sırdaş olması ve Medine'deki süreçte hep olması gereken yerde durması, onu Sahâbe içerisinde çok farklı bir konuma ve değere kavuşturmuştur.

Asıl ismi Abdullah olan Hz. Ebû Bekir, Efendimiz'den (sas) iki yaş küçük olduğu için Müslüman olduğunda otuz sekiz yaşlarında idi. O bu yaşına kadar Mekke'nin en saygın tüccarlarından biri idi. Teymoğulları'na mensup olan Hz. Ebû Bekir, tüm Kureyş ve Araplar tarafından sevilir ve sayılırdı. Darü'n-Nedve içerisinde *Elzâm* diye bilinen bir göreve bakardı. *Elzâm*, kan davalarında diyetleri belirleyen adli bir merci idi. Okuma-yazma bilen sayılı insandan biri olan Hz. Ebû Bekir, nesep ilmine de ciddi bir düzeyde vakıftı. Bölge Arapları soy meselesinde kendisine müracaat eder, bu konuda onun söylediklerini kabul ederlerdi.

İslâmiyet'i kabul ettiği sıralarda 40.000 dirhem kadar bir servete sahip olan Hz. Ebû Bekir,⁹⁴ ticarete oldukça kabiliyetli ve mahir birisiydi. Akıllı bir tüccar olarak gerçek kârın nereden geleceğini çok iyi bildiği için sermayesinin büyük bir kısmını daha Mekke'de iken Allah yolunda harcamıştı. Özellikle nübüvvetin ilk günlerinde Müslümanlardan zayıf ve güçsüz olan köleleri, efendilerine büyük meblağlar ödeyerek satın alıp azat eden Hz. Ebû Bekir, onlarca Sahâbî'yi bu adımı ile işkencelerden kurtarmıştı. Bilal-i Habeşî ve annesi Hamâme, Amir b. Führeyre, Ümmü Übeys, Zinnure, Nehdiye, Nezire, Ebû Führeyhe, Lübeyne, Lebibe bu isimlerden bazılarıdır. Onun bu kölelere çokça paralar vermesi kabilesi ve özellikle o günlerde halen iman etmemiş babası Ebû Kuhafe tarafından kınanırdı. Ama akıllı tüccar olan Hz. Ebû Bekir, bu sözlerin hiçbirine takılmaz, asıl kazancın nerden geleceğini çok iyi bilen biri olarak bu kârlı ticarete devam ederdi.

Babası Ebû Kuhafe dayanamayıp bir gün şöyle diyecekti: "Oğlum! Bakıyorum hep zayıf/işe yaramaz köleleri satın alıp azat ediyorsun. Madem köle alacaksın bari güçlü, kuvvetli olanları alda ihtiyaç anında seni koruyup, desteklesinler." Oğlu Ebû Bekir'in bu

94. İbn Hacer, *el-İsabe*, c. 2, s. 1090

köleleri neden azat ettiğini tam anlamayan baba böyle deyince, oğlu ona: “Baba! Ben bu köleleri onlardan istifade etmek, onlardan yararlanmak için değil, Allah’ın rızasını kazanmak için azat ediyorum. Böyle yaparak Rabbimin rızasını umuyorum.” demişti. ⁹⁵ Hz. Ebû Bekir’in ilk günlerde yaptığı bu büyük ticaret, Allah (cc) katında da kabul görüyor ve inen ayetler onun bu alış-verişini övüyordu. Rabbimiz diyordu ki: **“Kim fakirlere verir, günahlardan korunursa ve en güzel sözü doğrularsa ona (cenneti) kolaylaştırırız.”** ⁹⁶

İnandığı değerler üzerinden menfaat sağlamayan, bilakis elde, avuçta ne varsa hepsini de feda eden Hz. Ebû Bekir, on üç yılın sonunda Mekke’den Medine’ye hicret ettiği zaman, 40.000 dirhemlik sermayesinden sadece 5.000 dirhemi kalmıştı. ⁹⁷ Medine’ye gelir gelmez, Mescid-i Nebevî’nin yapılması için iki yetim çocuğa ait olan arsanın satın alınma meselesinde de, o büyük hayrı kimsele-re kaptırmadan yine önde olmuş, 10 dinar ⁹⁸karşılığında bu arsaya alarak çok büyük bir hizmete imza atmıştı. ⁹⁹ Hayrın, hizmetin büyüklüğünü tahayyül edebiliyor musunuz? O günden, bugüne, bu günden son güne kim o mescitte namaz için alnını yere koyarsa Hz. Ebû Bekir’in amel defterine sevap adına bir şeyler yazdıracaktır. Onu geçmek mümkün olacak mı? Ol(a)mayacağını Efendimiz (sas) zaten bize bildirmişti değil mi? Buyurmuşlardı ki: **“Eğer, Ebû Bekir’in imanı, bütün halkın/insanların imanı ile muvazene edilse/karşılaştırılrsa, Ebû Bekir’in imanı daha ağır gelecektir.”** ¹⁰⁰

Görüldüğü gibi İslâm tarihinin yüz akı olan Hz. Ebû Bekir’in iman ettiği günden vefat edeceği güne kadar attığı her adım ile

95. İbn Hişam, *Sîre*, c. 1, s. 341

96. Leyl Süresi, 92/5-7

97. İbn Sa’d, *Tabakât*, c. 3, s. 158

98. Dinar, altın paradır. 1 dinar, 4.25 gram altındır. Bkz: el-Kürdi, *Necmüddin, Şer’î Ölçü Birimleri ve Fıkhî Hükümleri*, s. 58, 59

99. Buhârî, *Menâkibü’l-Ensar*, 45

100. Abdirrahim el-Mübarekfûri, *Tuhfetu’l-Ahvezî*, c. 7, s. 298

Müslümanlara örnek ve model olabilecek olan bu bereketli hayatı, akıllı tüccar nasıl olur, gerçek manada kazanç nasıl elde edilir, asıl kâr nereden kazanılır buna dair çok önemli örnekler bize vermektedir. O, Allah Resûlü'nden (sas) sonra hilafet makamına Müslümanlar tarafından geçirilince, ailesini geçindirmek için oturduğu yer olan Sunh mevkiinde bazı ailelerin koyunlarını sağar, sütlerini değerlendirir ve bunun karşılığında aldığı para ile ailesini geçindirirdi. Altı ay kadar süren bu sürecin arkasından Hz. Ömer, onu uyararak devlet işlerine yoğunlaşmasını istedi. Hz. Ebû Bekir: "Peki, öyleyse ailemi nasıl geçindireyim?" dediğinde, Hz. Ömer, Sahâbe ile istişare ederek, halifeye bir maaş tahsis etti.¹⁰¹ O günlerde Hz. Ebû Bekir'in ailesi, iki hanım, bir veya iki hizmetli ve iki çocuktan oluşuyordu. Çocuklardan biri her ne kadar büyük olup baba ocağından bağımsız ise de, Arap âdetinde, yiyip içmesi babasının üzerinde olduğundan, ailesi toplam altı ya da yedi kişiydi. Böyle bir aileye bağlanan maaş, o gün için Medine'de en alt seviyede olan bir ailenin geçim standardına uygun bir şekilde¹⁰² dört bin dirheme yakındı.¹⁰³ Onun aldığı bu maaşı nasıl harcadığı ve geriye nasıl bir miras bıraktığını, son anlarına şahit olan Enes b. Malik şöyle naklediyor: "Onun yanında ne dinar ne de dirhem vardı. Sadece bir hizmetçi, süt veren sağımlık bir deve ve bir de içine süt sağılan bir kap! Bunların kendisine gönderildiğini gören Hz. Ömer şöyle dedi: Allah Ebû Bekir'e rahmet eylesin! Kendinden sonrakini zora soktu/yapılması çok güç bir hatıra bıraktı!"¹⁰⁴ İşte Hz. Ebû Bekir, böyle bir hayatın sahibi idi.

101. İbn Esir, *Üsdü'l-Ğabe*, c. 3, s. 219

102. Ebû Yûsuf, *Kitâbu'l-Harâc*, s. 46

103. Bazı kaynaklara göre Hz. Ebû Bekir'in aldığı maaş 2500 veya 3000 dirhemdir. Bkz: İbn Manzûr, *Muhtasar*, c. 13, s. 103, 104

104. İbn Sa'd, *Tabakât*, c. 3, s. 195